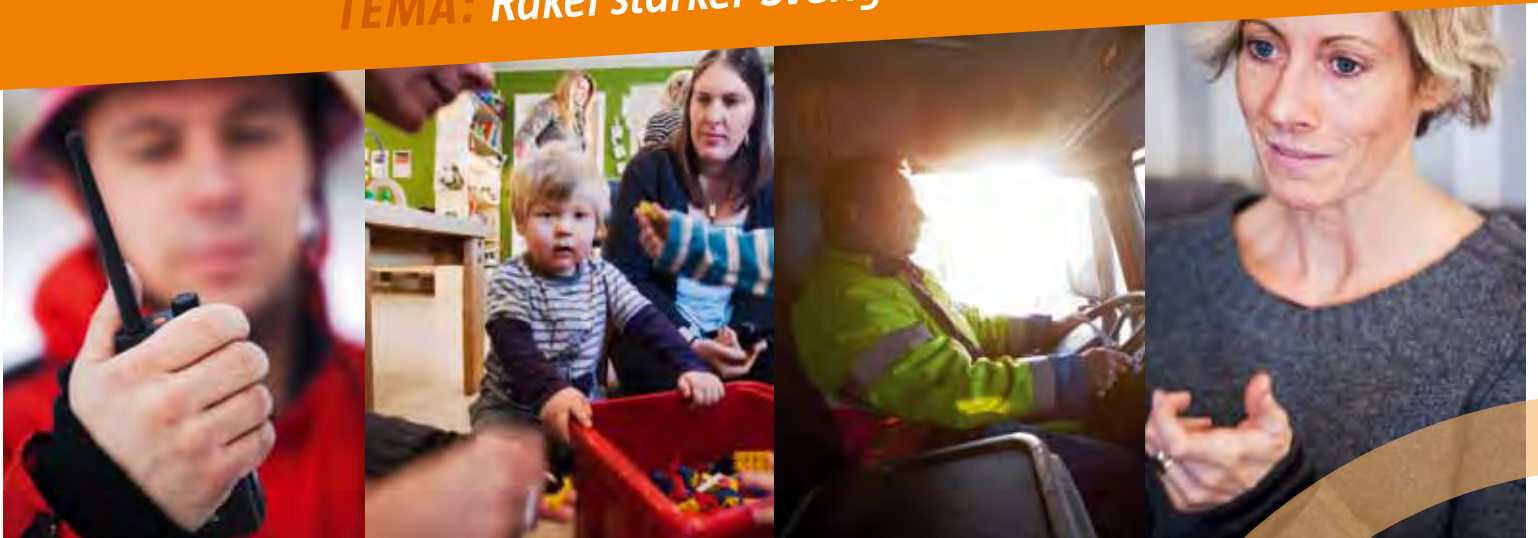


Rakel

HELA SVERIGES KOMMUNIKATIONSSYSTEM I VARDAG OCH KRIS



TEMA: *Rakel stärker Sveriges kommuner*



FÖLJ MED TILL...

Rättvik, Strängnäs, Växjö och Öckerö kommuner och träffa medarbetare inom hemtjänst och trygghetsjour, skola och barnomsorg, teknisk förvaltning, frivilliga resursgruppen, räddningstjänst, fastighetsskötsel, kommunledning och energibolag.



***Hela Sveriges
kommunikationssystem
i vardag och kris***

RAKEL ANVÄNDS AV ALLT FLER KOMMUNER i vardagen, för jourberedskap och i kris. Användare, arbetsledare, förvaltningschefer, kommundirektörer och politiker – alla vittnar de om större trygghet, snabbare och mer korrekt kommunikation, bättre service till medborgarna, effektivt sambruk av resurser, bättre samverkan internt och med andra aktörer.

EN VIKTIG INSIKT genomsyrar alla dessa kommuner. Det kommunikationssystem och de verktyg som används till vardags, är också det som fungerar bäst i kris.

VI HAR BESÖKT Rättvik, Strängnäs, Växjö och Öckerö kommuner och träffat medarbetare inom hemtjänst och trygghetsjour, skola och barnomsorg, teknisk förvaltning, frivilliga resursgruppen, räddningstjänst, fastighetsskötsel och energibolag. Vi har också intervjuat kommunalråd, kommunchefer och en specialist på regional samverkan.

LÄS OM ALLA GODA EXEMPEL!

Det är intressant, inspirerande och lärorikt.



Denna tidning har producerats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).



Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

RAKEL
Tryggare samhälle, tryggare medborgare

Redaktör och text: Katarina Averås
Foto: Johan Eklund
Formgivning: Advant Produktionsbyrå

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
651 81 Karlstad
Tel 0771-240 240
www.msb.se

Publ.nr: MSB234 – Februari 2011
ISBN: 978-91-7383-119-2

INNEHÅLL

”Vi behöver prata med många olika aktörer”

29

Här är kokerskan Agneta sambandscentral

6

”För vår egen trygghets skull och för barnens säkerhet måste vi ha ett driftssäkert samband som fungerar”, säger föreskoledare Annah Norqvist i Strängnäs.

”Imponerande täckning”

8

”Inget av de tidigare radiokommunikationssystem vi har använt håller den ljudkvalitet som Rakel gör”, konstaterar Jan Hed, ansvarig för Frivilliga resursgruppen, FRG, i Rättvik.

”Vi vill skapa ett positivt mottagande”

10

”När vi utrustar beredskapsstyrkan av snöröjare med Rakel vet vi att vi kan nå alla samtidigt med samma information. Vi slipper ringa runt”, säger enhetschef Göran Swensson på Strängnäs kommuns teknik- och servicekontor.

Intensiv, rak och klar kommunikation i hemtjänsten

12

”Rakel är enkelt att använda och våra sjuka och äldre får bättre service och snabbare hjälp”, konstaterar gruppleddare Sara Dahbo, Trygghetslarmet i Strängnäs kommun.



13



32



22

”Information är det allra viktigaste i en kris”



16

”Vi får snabbt tag på våra kollegor” 15

”I de situationer vi ställs inför behöver vi ett robust system. Det är framförallt inne i byggnader vi upplever en förbättring. Där har det tidigare varit lite si och så med mobiltäckningen”, säger Anders Persson, servicegruppen Rättviks Fastigheter AB.

Sambruk tryggar livet i skärgården 16

”Utan fungerande gemensamt kommunikationssystem kommer vi inte långt. Det vanliga mobilnätet och andra datasystem är oerhört sårbara”, säger Ingvar TH Karlsson, kommunchef i Öckerö kommun.

”Rakel är utveckling!” 19

”Det hjälper oss att göra snabbare bedömningar. Risken för felinformation minimeras när alla kan få veta samma saker exakt samtidigt”, konstaterar stf räddningschef Mårten Eskilsson i Strängnäs.

”Ansvaret för krisberedskap måste ligga hos kommunledningen” 24

”Vår ambition att skapa rätt förutsättningar för samverkan med externa aktörer är hög. Kommunen har ett brett samhällsansvar”, säger Peter Lundberg, kommunchef i Strängnäs kommun.

”Vi insåg tidigt behovet av Rakel” 26

”Hos oss har diskussionerna om Rakel varit levande i många år. Vi är bra på att jobba över verksamhetsgränserna”, konstaterar Jonny Jones, tidigare kommunalråd i Rättvik.

Skånes kommuner gör gemensam sak av Rakel 32

”Rakel är ett system som bygger på lokal-, regional- och nationell samverkan. Nu byggs nätverk mellan olika befattningshavare och verksamhetsområden från start”, berättar Erling Johansson, projektledare Rakel Skåne.

Här är kokerskan Agneta sambandscentral

Långa kedjesamtal i mobiltelefoner för att få ut information eller påkalla hjälp är snart ett minne blott på förskolor och skolor i Strängnäs kommun.

– Vi behöver Raket för att säkra en snabb och korrekt kommunikation, säger förskolechef **Annah Norqvist**. Det sparar många viktiga minuter i en akut situation.

DET NÄRMAR SIG lunch på förskolan Trädgårdsmästaren i centrala Strängnäs. De flesta barnen håller full fart i snöhögar, klättertorn och rutschkanor ute på gården. Färgglada overaller. Röda kinder. Härliga skratt.

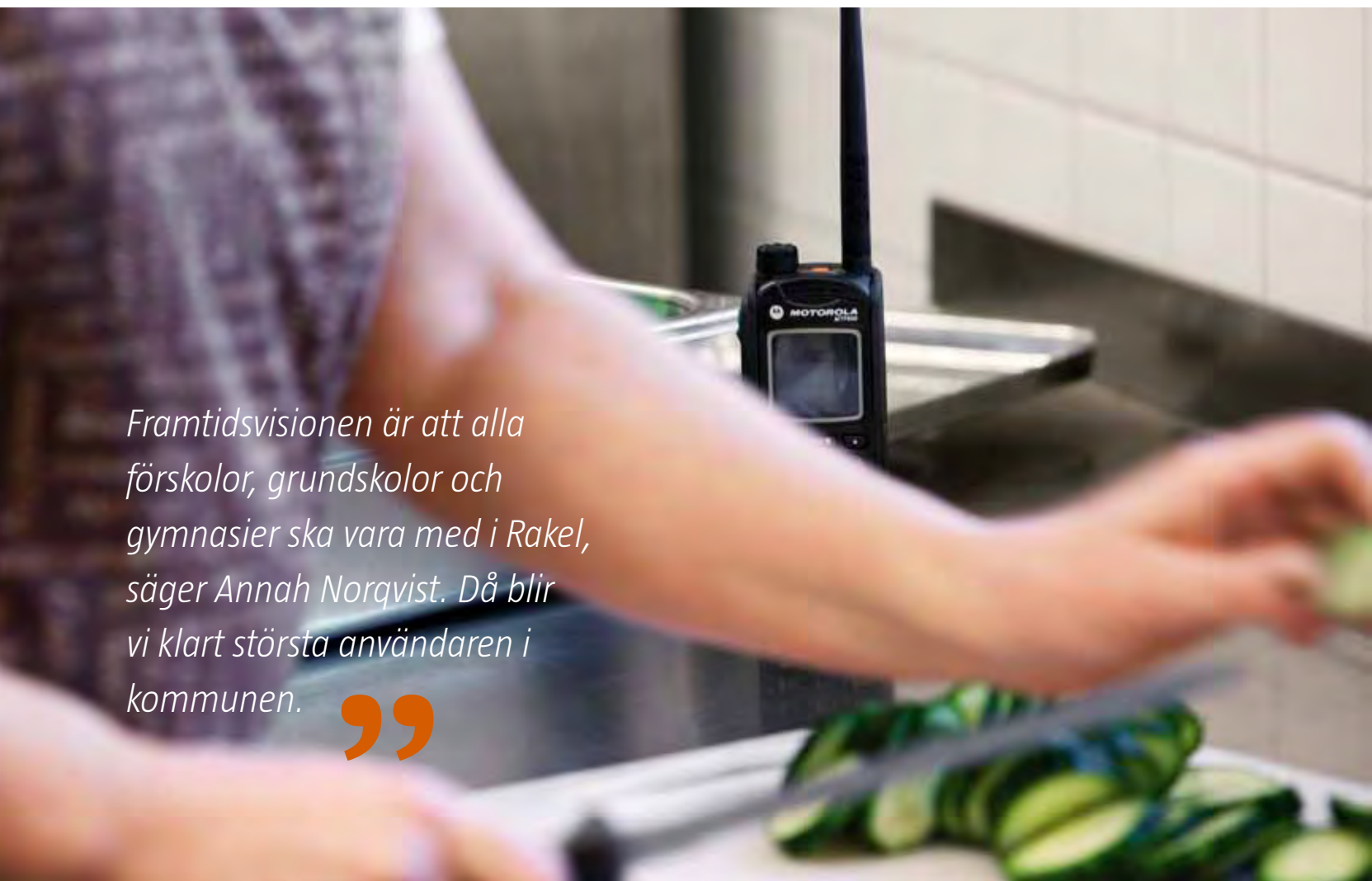
EN MINDRE GRUPP pysslar inomhus med byggklossar, ritgrejer, pussel, sax och papper. I taket huserar en grön drake i mjukt tyg. Väggen pryds av ett stort collage där varje barn har fått fästa en egen fantasi-spindel i det enorma nätet.

PERSONALEN har fördelat sig ute och inne.

– Så här är det på en förskola, konstaterar Annah Norqvist. På förmiddagarna är vi ute med barnen så mycket som möjligt.

Framtidsvisionen är att alla förskolor, grundskolor och gymnasier ska vara med i Raket, säger Annah Norqvist. Då blir vi klart största användaren i kommunen.

”



BARN KAN SKADA SIG och de kan av någon anledning komma bort från gruppen. Det kan uppstå en hotfull situation. Vuxna kan också råka ut för något oväntat.

– Oftast sker ingenting av detta, i Strängnäs har aldrig något barn försvunnit i förskole- eller skolverksamheten, fortsätter hon. Men det kan hända.

– För vår egen trygghets skull och för barnens säkerhet måste vi ha ett driftssäkert samband som fungerar. Som chef blir jag också mer lugn när jag vet att jag kan nå min personal och att de i sin tur alltid kan larma.

TRÄDGÅRDSMÄSTAREN tillhör enheten Vasa förskolor och skolor, som valts ut som pilotgrupp för införandet av Rakel. Inom enheten finns 100 medarbetare och 500 barn från ett år upp till skolåldern och årskurs 5. Fysiskt är de utspridda på flera förskolor och skolor.

– Nästan varje dag är det olika grupper som rör sig till och från aktiviteter i centrala Strängnäs, konstaterar Anna Norqvist. Utflykter och stadspromenader går bland annat till skogen, olika lekplatser, badhuset och biblioteket.

PÅ FÖRSKOLAN Trädgårdsmästaren var det självklart att skapa en "sambandscentral". Därför har nu kokerskan Agneta Ahlqvist alltid en Rakel vid sin sida när hon jobbar i köket. Hon är den enda i personalen som alltid är på plats i lokalerna under arbetsdagen.

MARIA KRÜGER och Jessica Araskog Svantesson, båda lärare inom förskolan, har tillsammans med Anna Norqvist utbildats till "superanvändare" av Rakel. Det innebär att de tre nu i sin tur har uppdraget att utbilda övriga kollegor samt finnas till hands om det uppstår frågor om Rakel i organisationen.

– Framtidsvisionen är att alla förskolor, grundskolor och gymnasier ska vara med i Rakel, säger Annah Norqvist. Då blir vi klart största användaren i kommunen.

DE FLESTA LÄRARE och skolläring har tidigare inte kommit i kontakt med verktyg för radiokommunikation. Ett undantag är just Annah Norqvist som tidigare jobbat med bland annat krishantering. Det har hon nytta av nu när kommunen inför Rakel. Utifrån egen erfarenhet kan hon trovärdigt och initierat övertyga sina medarbetare om att ett driftsäkert system är en förutsättning för en fungerande kommunikation i både vardag och kris.

DE RAKELENHETER som används inom förskolan och skolan har programmerats och förberetts för så enkel hantering som möjligt.

– Det första vi gjorde var att rensa enheterna från en del funktioner, berättar Maria Krüger. Enkelhet är viktigt för att Rakel ska användas. De som kände sig osäkra från början är mest intresserade idag. Kommunikationen i Rakel blir automatiskt seriös, rak och kortfattad. Tekniken att prata med kommandon som "Kom!" och "Klart slut!" inbjuder inte till skojsamtal.



Annah Norqvist är förskolechef i Strängnäs kommun.



Maria Krüger och Jessica Araskog Svantesson använder Rakel i arbetet på förskolan.

– Vi har också upptäckt att träning är jätteviktigt, konstaterar Jessica Araskog Svantesson. Nu när vi använder Rakel i alla möjliga vardagliga situationer är vi också mycket bättre rustade den dag det händer något mer allvarligt.

GENOM INFÖRANDET av Rakel kan nu förskolor och skolor i Strängnäs skapa en struktur för denna viktiga kommunikation i både vardag och kris.

TÄNKBARA SCENARIER finns inom hela spännvidden från den mindre vardagliga händelsen till den större allvarliga olyckan som berör hela den egna organisationen samtidigt som det är en kris för hela kommunen och regionen. Alltså: Allt från att en förskolegrupp behöver meddela att den är sen tillbaka från en utflykt, till en så allvarlig händelse som om ett av eftermiddagens pendeltåg med 500 passagerare spårar ur, och många av dem som är inblandade i olyckan är föräldrar. ■



“Imponerande täckning”

Frivilliga resursgruppen, FRG, i Rättvik har både övat med Rakel och fått testa systemet i skarpt läge i samband med en akut händelse.

– Inget av de tidigare radiokommunikations-system vi har använt håller den ljudkvalitet som Rakel gör, konstaterar **Jan Hed**, FRG-ansvarig i kommunen. Dessutom är räckvidden klart imponerande

VARJE KOMMUN bestämmer själv om de vill satsa på att utbilda och bygga upp en frivillig resursgrupp, FRG. Sedan är det Civilförsvarsförbundet som utbildar medlemmarna på uppdrag av MSB. Gruppen finns till hands för kommunen när de ordinarie resurserna behöver förstärkas – till exempel i samband med en stor olycka, en brand, plötslig översvämning eller vattenförorening.

EN FRIVILLIG RESURSGRUPP består ofta av personer från olika frivilligorganisationer. De har rekryterats utifrån erfarenhet, utbildning och personliga förutsättningar för att klara de arbetsuppgifter som gruppen kan ställas inför.

DET ÄR KOMMUNLEDNINGEN som tar beslut om att kalla in den frivilliga resursgruppen. Rättvik är en av 142 kommuner* i landet som idag har en utbildad och fungerande frivillig resursgrupp. 25 kvinnor och män i olika åldrar mellan 35 och 75 år med varierande bakgrund.

– Vi kan hjälpa till med bland annat evakueringar, information, administration och andra praktiska uppgifter, berättar Jan Hed, som är pensionär efter ett långt yrkesliv inom räddningstjänsten. Vi rycker helt enkelt in där det behövs fler händer för att klara uppgiften.

– Även medmänskligt stöd till drabbade är en viktig arbetsuppgift för en FRG-medlem.

DET SENASTE ÅRET har resursgruppen i Rättvik vidareutbildats för att även kunna jobba på uppdrag åt polisen, och då framförallt i samband med eftersök av människor som är försvunna.

DET TOG INTE LÅNG tid innan de fick testa sina nya kunskaper och rutiner i skarpt läge. I september 2010 kallades resursgruppen till grannkommunen Orsa där en äldre person anmäls försvunnen. Kommunikationen mellan de olika aktörer som deltog i insatsen skedde i Rakel liksom mellan medlemmarna i resursgruppen.

* Civilförsvarsförbundet december 2010



Frivilliga resursgruppen, FRG, i Rättvik har fått utbildning i Raket.

” Inget av de tidigare radiokommunikationssystem vi har använt håller den ljudkvalitet som Raket gör. Dessutom är täckningen klart imponerande.

– Det var naturligtvis nyttigt för oss att den här händelsen inträffade så snart efter vår utbildning, konstaterar Jan Hed. Vi har tränat att använda Raket och berättade det när vi anlände till platsen.

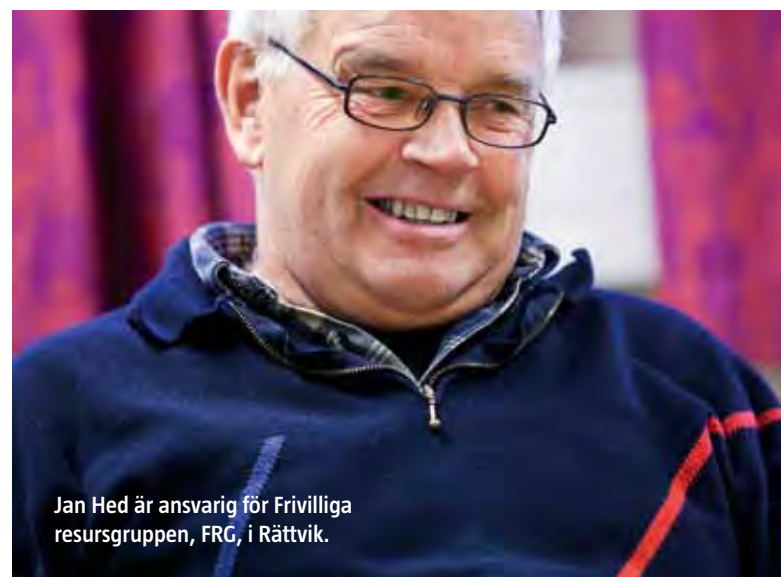
FRIVILLIGA RESURSGRUPPEN i Rättvik har upptäckt många fördelar med Raket.

– Inget av de tidigare radiokommunikationssystem vi har använt håller den ljudkvalitet som Raket gör. Dessutom är täckningen klart imponerande.

– Det var cirka 40 kilometer mellan räddningsstationen här i Rättvik och det område vi genomsökte i Orsa, fortsätter han. Kommunikationen fungerade klockrent hela tiden. Det är en oerhörd trygghet att hela tiden kunna ha kontakt med dem som är på hemmaplan. Vi vet att vi kan få snabb och säker kontakt om något händer.

KOMMUNENS GEOGRAFISKA OMRÅDE mäter 14 mil från söder till norr. Vildmarken lockar till friluftsliv långt bortanför bebyggda trakter.

– Det händer regelbundet att vi engageras för att hämta hem folk som hamnat i problem eller gått bort sig, konstaterar Rättviks räddningschef Rune Daniels. ■



Jan Hed är ansvarig för Frivilliga resursgruppen, FRG, i Rättvik.



“Vi vill skapa ett positivt mottagande”

Alla snöröjare kan få samma information samtidigt. En maskinist i behov av hjälp kan enkelt kalla på extra lediga resurser. Snabb kommunikation med andra berörda verksamheter i händelse av en akut situation.

Driftsenheten på Strängnäs kommuns teknik- och servicekontor har börjat använda Rakel och utökar användning successivt i takt med att fler lär sig hantera systemet.

GÖRAN SWENSSON är enhetens chef.

– Vi har valt att ta det lugnt i införandet, säger han. I det skede vi är just nu tycker jag det är oerhört viktigt att få med alla medarbetare och skapa en positiv inställning till det nya kommunikationssystemet.

– Det är viktigt att man förstår hur det ska användas och i vilka situationer.

DET BLEV EN OVANLIGT TIDIG VINTER i södra Sverige och i Strängnäs vid Mälarens södra strand har snöröjarna jobbat dygnet runt de senaste dagarna. Dessutom ansvarar de 24 medarbetarna vid teknik- och servicekontorets driftsenhet för många fler löpande arbetsuppgifter. Gatuunderhåll både sommar och vinter, trädgårds- och parkarbete, skötsel och underhåll av kommunala idrottsplatser och driften av badhuset.

– Fyra personer har fått utbildning i Rakel från början, berättar Göran Swensson. Vi är mitt i en hektisk säsong. Därför måste vi ta det försiktigt med nya rutiner. Under den intensiva snöröjningsperioden har vi främst extern kontakt med våra entreprenörer och leverantörer.

– Från och med första kvartalet 2011 gör vi en satsning för att införa Rakel. En del ifrågasätter de stora enheterna, men vi märker ju också att de är betydligt tåligare än våra mobiler, de är stöt- och dammsäkrade på ett helt annat sätt.

FÖRDELARNA MED RAKEL börjar så smått sjunka in i organisationen. En ny funktion är nödknappen.

– Den finns inte på våra mobiler, konstaterar arbetsledaren Claes Eriksson.

– När vi utrustar beredskapsstyrkan av snöröjare med Rakel vet vi att vi kan nå alla samtidigt med samma information. Vi slipper ringa runt, fortsätter Göran Swensson. Och om vi till exempel har en maskinist som är ute på ett uppdrag och han inser att han behöver förstärkning – ja, då kan han enkelt kalla på extra resurser. Den som är i närheten eller för tillfället är ledig kan rycka ut direkt. ■

Det är viktigt att man förstår hur det ska användas och i vilka situationer. ”




Göran Swensson är chef hos driftsenheten på Strängnäs kommuns teknik- och servicekontor.



Rakelenheterna är större men tål betydligt mer än mobiltelefonerna.





Intensiv, rak och klar kommunikation i hemtjänsten

Snart är de redo att lägga bort sina mobiler för gott. Trygghetslarmet i Strängnäs kommun tycker att Rakel fungerar så mycket bättre!

– Kommunikationen blir intensiv, rak och klar. Rakel är enkelt att använda och våra sjuka och äldre får bättre service och snabbare hjälp, konstaterar gruppledare **Sara Dahbo.**

SÅ HÄR KAN DET GÅ TILL:

En av larntagarna, eller brukarna som kunder till kommunens hemtjänst också kan kallas, utlöser av någon anledning sitt trygghetslarm. Larmet leder i det här fallet vidare till Svenska Trygghetsjouren AB i Malmö som är en av flera leverantörer i landet av den här typen av tjänster.

– Brukaren kan sedan prata med jouren via en högtalartelefon från sitt hem, förklarar undersköterskan Viktoria Linderlöf. Jouren gör en bedömning av läget och ringer vid behov vidare till oss som har beredskap här i Strängnäs.

– Då ringer det i den här terminalen, fortsätter hon, och håller upp den Rakelenhet som fått numret 501. Vi får de uppgifter vi behöver och ger oss därefter iväg för att bistå den person som har aktiverat sitt trygghetslarm.

INGEN GER SIG IVÄG ENSAM, en uttryckning görs alltid två och två. Rakel fortsätter att göra nytta i bilen på väg ut till brukarens hem.

– Vi kan hålla direktkontakt med jouren som tog emot larmet, fortsätter hon. Om det behövs kan vi redan nu larma ambulans eller få kontakt med hemsjukvårdens distriktssköterska. När vi är framme larmar vi av via trygghetstelefonen och bekräftar att

vi är på plats hos brukaren och tar över ansvaret.

– Vi sparar så mycket tid. Det är en stor fördel att kunna ge samma information till flera samtidigt.

TRYGGHETSLARMET i Strängnäs är ett komplement till hemtjänsten och finns till hands både på dagen och natten. Kommunen består av en större tätort och flera mindre samhällen. I Mariefred och Stallarholmen täcker den vanliga hemtjänsten upp även för trygghetslarm, medan jourgruppen främst jobbar i de centrala delarna. De vet aldrig på förväg vilka situationer de kommer att ställas inför under ett arbetspass. Någon behöver lugnas i sin oro, en annan akut sjukvård.

SEDAN HÖSTEN 2010 använder alla medarbetare, inom både hemtjänsten och jourgruppen, Raket för att kommunicera med varandra och externt i samverkan med andra aktörer. De är överens om att rutinerna kring Raket nu börjar sitta så bra att de gamla mobiltelefonerna känns överflödiga.

– Även om vi alltid jobbar i par ute på ett larm, händer det att vi befinner oss en bit ifrån varandra, konstaterar Sara Dahbo. En av oss kanske behöver lugna eller hjälpa den som larmat, medan den andra går undan för att vägleda ambulans eller hemsjukvårdare som är på väg.

– Då fungerar radiokommunikation i Raket perfekt, fortsätter hon. Läget kan ju förändras, då kan vi snabbt kalla kollegan tillbaka in i huset.

LARMGRUPPEN BESTÅR AV totalt 13 medarbetare, åtta jobbar dagtid och fem på natten. Först utbildades några så kallade "superanvändare" som i sin tur har fått ta ansvar för att lära ut Raket till övriga kollegor. Alla involveras.

– Våra vikarier kan naturligtvis också använda Raket, säger Lena Stedt, resursenhetschef för vård och omsorg på socialkontoret. Talgrupperna är planerade och programmerade för att fungera effektivt i händelse av en kris – och med tanke på att Raket då är det enda hjälpmedlet för att kommunicera.

DET ÄR SÅ det måste vara.

– Raket är till för en kris, men för att vi ska kunna använda det då så måste vi också använda Raket i vår vardag, påpekar Sara Dahbo. I en kris blir Raket det allra viktigaste verktyget för att kunna kommunicera både internt och externt. Då ska det inte råda några oklarheter kring hur det ska användas utan kännas lika självklart som till vardags.

TÄCKNINGEN ÄR BÄTTRE jämfört med mobiltelefonerna.

– Dessutom säger ju Raket till när man kommer in i ett område utan täckning, säger Viktoria Linderlöf. Det känns tryggt. Ofta behöver vi bara flytta oss en liten bit så har vi åter kontakt.

LENA STEDT håller med.

– Ja, täckningen är verkligen bra! Vi har testat på de allra värsta ställena, nere i källare och långt in i större byggnader. Vi tycker att det fungerar över förväntan.

Vi sparar så mycket tid. Det är en stor fördel att kunna ge samma information till flera samtidigt.

”



Pernilla Alakangas är undersköterska inom hemtjänsten i Stallarholmen, 15 kilometer från centrala Strängnäs.





Sedan hösten 2010 använder Viktoria Linderlöf och Sara Dahbo Raket när de jobbar inom Trygghetslarmet i Strängnäs.

Vi kollar upp vem det är som behöver hjälp och resonerar sinsemellan i hemtjänstgruppen vem som har möjlighet att åka på larmet, säger Pernilla Alakangas. Med talgrupperna i Raket behöver vi inte ringa runt, utan kan få napp direkt. ”

PERNILLA ALAKANGAS är undersköterska och jobbar inom hemtjänsten i Stallarholmen cirka 15 kilometer öster om centrala Stängnäs. Hon lyfter fram ytterligare en fördel med Raket.

– Även om Raket är ett verktyg för radiokommunikation så kan vi även prata med örat mot luren, säger hon. Både i en mindre talgrupp och med en enskild person. Ibland handlar det ju om känsliga uppgifter och det är viktigt att vi kan hålla på sekretessen.

I STALLARHOLMEN går trygghetslarmen via Malmö direkt till hemtjänstens Rakelenheter.

– Vi kollar upp vem det är som behöver hjälp och resonerar sinsemellan i hemtjänstgruppen vem som har möjlighet att åka på larmet, säger Pernilla Alakangas. Med talgrupperna i Raket behöver vi inte ringa runt, utan kan få napp direkt.

SNART ÄR RAKEL också heltäckande inom kommunens socialtjänst. Alla socialsekreterare i Strängnäs kommun med jourtjänst kommer att utrustas med Raket.

– Raket är det kommunikationsverktyg som på sikt ska användas för kommunikation i hela vår verksamhet, säger Lena Stedt.

HON RÄKNAR UPP en lång rad av befattningar och tjänster.

– Kommunens POSOM-grupp, socialchefen, verksamhetschefer, biståndshandläggare, medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS), sjuksköterskorna på särskilda boenden, hemsjukvårdens personal, enhetschefer, psykiatrins personal och LSS- enheterna. ■

“Vi får snabbt tag på våra kollegor”

Efter ett halvår med Rakel känner servicegruppen hos kommunala Rättviks Fastigheter AB att de har fått ett kommunikationsverktyg som är tryggt, robust och enkelt att använda.

RÄTTVIKS FASTIGHETER AB äger och förvaltar kommunens skolor, servicehus, barnstugor, förvaltningslokaler och industrifastigheter – totalt 49 fastigheter. Bolaget äger och förvaltar även allmännyttans cirka 570 bostäder i Rättvik, Vikarbyn, Boda och Furudal. Sedan en fusion mellan olika kommunala verksamheter under 2010 ansvarar man även för det arbete med vägar och parker som tidigare hörde till kommunens serviceavdelning.

DEN HÄR DAGEN har servicegruppen en hel del att stå i. Samtalet avbryts flera gånger då det piper i Christer Lärkas eller Anders Perssons sökare. Utomhustemperaturen har de senaste dygnet pendlat mellan -30 och -25 grader.

– Värme- och vattenförsörjningen blir hårt påfrestad under en sådan här period, konstaterar Christer Lärkas. Det är kallt i några bostäder och vi får rycka ut med värmefläktar för att minska de mest akuta bekymren.

TIO FASTIGHETSSKÖTARE och tre tekniker i RFAB använder sedan ungefär ett halvår tillbaka Rakel som sitt främsta kommunikationsverktyg.

– Ungefär vid midsommar 2010 anslöts de första enheterna för test, berättar Rättviks räddningschef Rune Daniels som haft ansvaret för hela kommunens satsning på Rakel. Under hösten gick vi sedan över till skarp drift.

– Övergången från att bara ha våra mobiltelefoner har gått riktigt bra, konstaterar Anders Persson. Det är enkelt att lära sig använda Rakel, bara att prova sig fram. Man kommer snabbt på hur det går till, och inser också vilka fördelar systemet har.

– I de situationer vi ställs inför behöver vi ett robust system, fortsätter han. Rakel har perfekt täckning. Det är framförallt inne i byggnader vi upplever en förbättring. Där har det tidigare varit lite si och så med mobiltäckningen.

KOLLEGAN CHRISTER LÄRKAS fyller i:



Christer Lärkas (ovan) och hans kollega Anders Persson tillhör servicegruppen hos Rättviks Fastigheter AB.

– Vi får snabbare tag på våra kollegor, och kan till exempel gå ut med ett anrop om extra resurser till alla samtidigt. Vi slipper ringa runt och jaga varandra. Den som är nära eller har rätt utrustning med sig kan komma direkt. Och då vet alla att problemet är under kontroll.

MED EN BRED ANSLUTNING till Rakel har det också skapats möjligheter att kommunicera bättre mellan olika verksamheter.

– Till exempel, en vattenläcka eller vattenförorening berör inte bara servicegruppen utan kanske även äldreomsorg, skolor, barnomsorgen, räddningstjänsten och kommunledningen behöver involveras, konstaterar Rune Daniels. Vi har skapat en struktur av totalt tolv talgrupper som täcker upp kommunikations- och informationsbehovet vi kan förutse i olika scenarier. ■

Det är enkelt att lära sig använda Rakel, bara att prova sig fram.

”

Sambruk tryggar livet i skärgården

Ett utvecklat sambruk av kommunens resurser för jour och beredskap stärker livskvaliteten och ökar tryggheten för medborgarna i skärgårdskommunen Öckerö. Rakel är i detta sammanhang en viktig delkomponent för att säkra kommunikationen både mellan olika verksamheter och med krisledningen.

– Den viktigaste anledningen till samordning av resurserna är att kunna ge medborgarna optimal service när de vill få hjälp, konstaterar kommunchefen **Ingvar TH Karlsson**. Vi ser redan nu att det blir billigare genom att vi tar hand om flera tekniska övervakningssystem själva.

– Men just nu är kostnaden underordnad det faktum att vi får ett kommunikationssystem som främjar samordning av resurserna i såväl vardagssituationer som i kris.



ÖCKERÖ KOMMUN ligger i Göteborgs norra skärgård och består av tio bebodda öar. Fyra av dem är sammanbyggda med broar.

– Vi är en av landets två kommuner utan fast landförbindelse, konstaterar Ingvar TH Karlsson. Trafikverkets färjor förbinder kommunen med Lilla Varholmen på Hisingen. Båttransporter till de mindre öarna sker via både Trafikverkets och kommunala färjor.

KOMMUNEN HAR cirka 12 400 invånare. Ungefär 9 000 bor på någon av de sammanbyggda öarna Fotö, Hönö, Öckerö och Hälsö. Resterande bor på Grötö, Kalvsund, Björkö, Källö-Knippla, Hyppeln och Rörö. Någon bro till fastlandet finns inte på agendan om kommuninvånarna själva får bestämma. 67 procent av dem avlade ett tydligt ”nej” vid den senaste folkomröstningen 2005.

EFTER ATT DÄVARANDE RÄDDNINGSVERKET 2006 publicerat en projektrapport som slog fast att sambruk mellan samhällets jour- och beredskapsresurser är lönsamt, har Öckerö kommun steg för steg arbetat utifrån ambitionen att skapa arbetssätt som bygger på sambruk. Denna process har stötts med projektmedel från både Räddningsverket och MSB.

– Utvecklingen inom IT har kommit så långt att vi kan hantera mycket i egen regi. Det är i detta sammanhang vi ser nyttan av sambruk som stöds av kommunikation i Raket.

– Det går att göra annat också, och visst kan vi höja skatter, effektivisera verksamheten och nyttja frivilliga krafter, konstaterar Ingvar TH Karlsson. Men det kommer inte att räcka. Medborgarna vill se utveckling. Behoven och önskemålen ökar i takt med en ständigt förändrad samhällsutveckling.

– Det här är ett dilemma och en utmaning som många kommuner tampas med. För att kunna motsvara de förväntningar som finns kring service och trygghet för framtiden, behöver vi sudda ut gränserna mellan olika verksamheter samt nyttja den potential som finns på ett smart sätt.

DET POLITISKA UPPDRAGET har formulerats och reviderats allteftersom man skaffat sig nya kunskaper, insikter och erfarenheter. Räddningstjänsten, Öckerö Bostads AB, hemtjänsten och VA-jouren har hela tiden varit involverade i arbetet tillsammans med kommunledningen. Under 2008 undersöktes möjligheterna till sambruk av jour- och beredskapsresurserna genom ett optimalt utnyttjande av digital IT-teknik, varav Raket var en delkomponent.

Det här är ett dilemma och en utmaning som många kommuner tampas med. För att kunna motsvara de förväntningar som finns kring service och trygghet för framtiden, behöver vi sudda ut gränserna mellan olika verksamheter samt nyttja den potential som finns på ett smart sätt.

”

Efter den första uppföljning vi gjorde, blev jag glad över hur positivt äldreomsorgens jourpersonal har tagit emot Rakel. Fördelar nämndes från första stund. ”



Camilla Nilsson jobbar som nattsköterska i skärgårdskommunen Öckerö.

– Rakel har funnits med och spelat en huvudroll hela tiden, fortsätter Ingvar TH Karlsson. Utan fungerande gemensamt kommunikationssystem kommer vi inte långt. Det vanliga mobilnätet och andra datasystem är oerhört sårbara. Vi måste säkerställa att vi kan kommunicera med varandra och med omvärlden.

UNDER 2010 har Öckerö kommun gått från de förberedande faserna och in i ett skede av genomförande som fortsätter 2011. 13 olika aktiviteter som kopplar samman olika jour- och beredskapsresurser är redan igång eller ligger i startgroparna. Arbetet lyfts ofta fram som ett gott exempel. Andra kommuner kommer på studiebesök till Öckerö. Äldreomsorgschef Arto Niskala och fastighetsbolagets IT-ansvarige Freddy Ehrenholm har deltagit i seminarier för att dela med sig av sina erfarenheter.

– Det är viktigt att börja arbetet i rätt ände, påpekar Arto Niskala. Först måste man se över vilka behov av samverkan som finns och hur formen för denna bör se ut. Därefter är det dags att fundera på vilken teknik som bäst löser uppgiften.

– Första gången jag kom i kontakt med Rakel kändes den klumpig, fortsätter han. Men efter att ha testat är det enkelt att förstå fördelarna. Rakel fungerar alltid. Vi har inte hittat ett enda ställe där vi inte har mottagning. Den är enkel att använda med tydliga menyer. Och tålig. Du kan tappa den, duscha med den och ha den i stark kyla.

OM MAN SER SIG OMKRING på öarna så förstår man snart att den bebyggelse som finns ger vård- och omsorgsverksamheten speciella förutsättningar. Villorna ligger tätt och klättrar längs de karga klipporna. Några traditionella hyreslängor är få. Möjligheten för äldre invånare att flytta från ett krävande hus till ett enklare boende i lägenhet är inte självklar.

– Det ställer högre krav och ökar belastningen på både hemtjänst och hemsjukvård, konstaterar Arto Niskala. Våra äldre bor kvar i sina hus på öarna högt upp i ålder. På Rörö i norr är 37 procent av befolkning-

en över 65 år, på grannön Hyppeln 32 procent.

– Efter den första uppföljning vi gjorde, blev jag glad över hur positivt äldreomsorgens jourpersonal har tagit emot Rakel. Fördelar nämndes från första stund.

ÖCKERÖ BOSTADS AB äger och förvaltar idag alla kommunens fastigheter, olika typer av lokaler på totalt cirka 60 000 kvadratmeter samt 400 lägenheter i främst par- eller radhus. De finns på alla tio bebodda öar. ”Skydd i kommunala fastigheter” är en av de aktiviteter som pågår. Det finns till exempel sedan en tid ett beslut på att installera brandlarm i alla kommunala fastigheter. Kommunens centrala larmöverföringsserver finns placerad hos räddningstjänsten, i stort sett vägg-i-vägg med fastighetsbolagets kontor.

IT-ANSVARIGE Freddy Ehrenholm är sambruksprojektets tekniska stöd.

– Vi gör en upprensning i värdekedjan av larm, konstaterar han. Nu tar vi in larmen i kommunens server och styr dem vidare till den jour- och beredskapsgrupp eller extern aktör som behöver informationen. Vi bygger upp och testar nya rutiner, men vet idag inte exakt var vi landar. Det viktigaste är att kunna garantera säkerheten.

MORGAN ISLANDER är ett levande exempel på hur sambruk mellan verksamheter skapats helt automatiskt. Han jobbar både som fastighetsskötare hos Öckerö Bostads AB och som deltidbrandman inom räddningstjänsten.

– Visst är det en fördel att komma ut på larm när man vet allt som går att veta om varenda fastighet i kommunen, säger han.

DESSUTOM BISTÅR både fastighetsskötare och brandmän äldreomsorgens jour och beredskap. Principen är enkel. Den som är närmast åker först.

– Vårt ansvar är att serva våra kommuninvånare på bästa sätt inom många olika områden, säger Ingvar TH Karlsson. Sambruk av resurserna är utvecklande för personalen och vidgar medarbetarnas kompetens. ■

“Rakel är utveckling!”

Hos räddningstjänsten i Strängnäs kommer Rakel att ersätta två olika radiosystem och ett antal mobiltelefoner.

– Vi upplever många fördelar och stora vinster, säger stf räddningschefen **Mårten Eskilsson**. Under en insats kan alla enheter – både internt och externt – få viktig information samtidigt, vi har möjlighet att i realtid anpassa och styra resurserna på bästa sätt. Tiden kapas rejält.



Mårten Eskilsson är stf räddningschef
i Strängnäs kommun.



”

Det hjälper oss att göra snabbare bedömningar. Risken för felinformation minimeras när alla kan få veta samma saker exakt samtidigt. Vi vet alla av erfarenhet vad som kan hända med information i en lång telefonkedja.

STRÄNGNÄS KOMMUN har ett centralt läge i Mälardalen. Räddningstjänsten drivs i egen regi, men ibland behövs samverkan med de sju grannkommunerna i fyra olika län. Mestadels samverkar man med Eskilstuna där man även har ett löpande samarbete för räddningschef i beredskap. En vecka i månaden ligger uppdraget hos Strängnäs, de tre övriga i Eskilstuna.

MÅRTEN ESKILSSON är ställföreträdande räddningschef och troligen den i Strängnäs som har störst kunskaper och erfarenhet av Rakel. Han har varit Sörmlands representant i Etapp 2 av Rakels driftsställning och även varit med i referensgruppen för Rakel hos Sveriges Kommuner och Landsting.

DET BETYDER naturligtvis att han även har bidragit till att den egna verksamheten och kommunen i ett tidigt skede målmedvetet engagerade sig för att införa Rakel på bred front.

– Räddningstjänsten i Strängnäs började använda Rakel i liten skala under hösten 2010, säger han. Idag har vi tio bärbara och fem fasta enheter i drift. Nu bygger vi ut successivt och räknar med att ha 45 enheter i gång under hösten 2011. 15 bilar och en båt förses med Rakel.

TILLSAMMANS med Ulf Tengbrand, konsult och operativ projektledare för Rakel i Strängnäs, tycker han att det är viktigt att poängtera att all planering har skett med tanke på en bred användning av Rakel i kommunen.

– Vi ska använda Rakel för all radiokommunikation, fortsätter Mårten Eskilsson. Rakel ersätter de två olika radiosystem vi haft tidigare samt flera av våra mobiltelefoner.

KOMMUNEN HAR det lokala ansvaret för att samhällsviktiga funktioner fungerar. I situationer som till exempel vållar problem med vatten-, värme- och elförsörjning, framkomligheten på gator och vägar eller omsorgen av sjuka och äldre, behöver räddningstjänsten samverka med flera andra jour- och beredskapsgrupper. Med snabb och effektiv kommunikation mellan verksamheterna kan de totala resurserna fördelas på bästa sätt. Arbetsledare från olika håll i organisationen, liksom kommunens krisledning, kan alla planera och styra utifrån en korrekt och gemensam helhetsbild vilket främjar samverkan.

TVÅ HELTIDSANSTÄLLDA hos räddningstjänsten har tillsammans med utvalda medarbetare vid andra kommunala verksamheter fått en grundläggande utbildning i Rakel och kallas nu för "superanvändare". De har alla nu uppdraget att föra kunskaperna vidare genom att utbilda sina kollegor.

DET ÄR OCKSÅ hos räddningstjänsten som Strängnäs kommun placerar sin "Rakelcentral". Här kommer alla Rakelenheter att programmeras och uppdateras.

– Vi sparar mycket tid och resurser när vi slipper skicka iväg våra enheter för programmering, omprogrammering eller uppdatering till leverantören, kon-

Täckningen och ljudkvaliteten är bra i Rakel, tycker medarbetarna hos räddningstjänsten i Strängnäs.

” Nu kör vi Rakel gemensamt i länet, säger han. Vi vill alla vara en del av utvecklingen, och Rakel är en del av den utvecklingen.

staterar han. Eftersom vi har kompetensen internt är det bättre att vi drar nytta av den också.

MÄRTEN ESKILSSON och hans medarbetare vittnar om flera fördelar med Rakel.

– Täckningen och ljudkvaliteten är bra, säger han. Oavsett om vi använder handenheter eller fordons-terminalerna så hör man hela tiden vad som händer. Vi kan ha kontinuerlig kontakt under hela larmet.

– Det hjälper oss att göra snabbare bedömningar. Risken för felinformation minimeras när alla kan få veta samma saker exakt samtidigt. Vi vet alla av erfarenhet vad som kan hända med information i en lång telefonkedja.

NÄSTA FÖRDEL han vill lyfta fram är systemets robusthet. Extrema väderförhållanden, strömavbrott, hög belastning – Rakelsystemet fortsätter att fungera då det har ett eget nät och egen strömförsörjning.

– Det räcker att det är Strängnäs marknad med tusentals besökare i stan för att mobilnätet ska ge upp, konstaterar Ulf Tengbrand och slår ut med händerna.

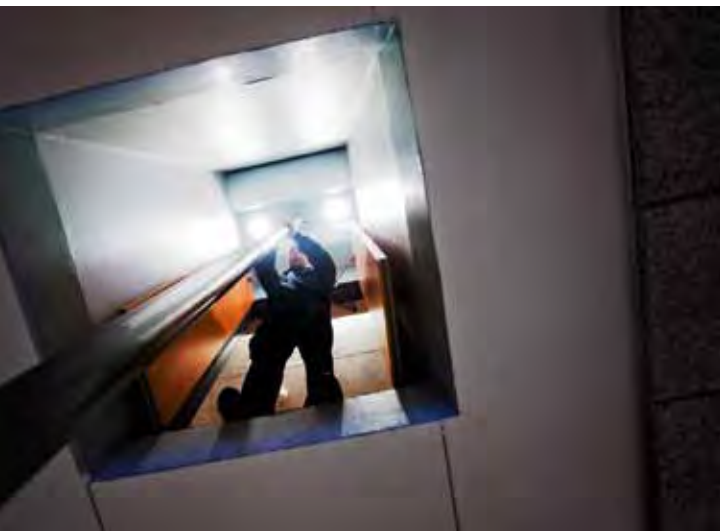
HAN ÅTERKOMMER också till fördelarna med att kommunicera i ett enda system. Det är praktiskt, effektivt och mer hanterbart. Det är dessutom en stor förbättring för möjligheterna att samverka med andra – både andra kommunala verksamheter och externa aktörer.

DET KONKRETA EXEMPLET hämtar han från en fiktiv allvarlig trafikolycka. I Sörmland finns nio RAPS-talgrupper som knyter samman resurserna från Räddningstjänst, Ambulans, Polis och SOS. Räddningstjänsten i Strängnäs använder normalt RAPS 4.

– Först på plats ger alla andra en framkomstrapport. Alla enheter får därmed en snabbare bild av situationen och kan göra en mer korrekt bedömning för att fördela sina resurser. Vid en större händelse kan ledningsfunktionerna gå över till en egen talgrupp.

MÄRTEN ESKILSSON upplever stor entusiasm för de möjligheter att samverka som Rakel öppnar för.

– Nu kör vi Rakel gemensamt i länet, säger han. Vi vill alla vara en del av utvecklingen, och Rakel är en del av den utvecklingen. ■



”Vi vill alla vara en del av utvecklingen, och Rakel är en del av den”, säger Märten Eskilsson, stf räddningschef i Strängnäs kommun.





Arne Rutgersson är säkerhetschef
i Strängnäs kommun.

“Information är det allra viktigaste i en kris”

– För att Rakel ska bli ett kraftfullt verktyg i kommunens krishantering krävs att systemet införs i hela kommunen, att talgrupper skär på tvären genom organisationen och knyter ihop olika verksamheter.

Det menar säkerhetschefen **Arne Rutgersson** i Strängnäs kommun.

”Rakel är ett av flera verktyg som bidrar till att stärka kommunens krisledningsförmåga och krisberedskap”, konstaterar Arne Rutgersson.



SOM SÄKERHETSCHEF i Strängnäs kommun är det många varierande frågor som hamnar på Arne Rutgerssons bord. Kris- och beredskapsplanering är ett område, där hans roll främst är att leda processerna, att få representanter från alla delar av organisationen att jobba åt samma håll.

– Vi ska verka för ett robust samhälle som står emot olika påfrestningar, det vill säga arbeta förebyggande så att vi helst inte drabbas av skador eller allvarliga händelser, säger han. Vi ska också ha beredskap för att hantera en kris när den uppstår.

I STRÄNGNÄS består krisledningsstaben av kommunchefen och hans ledningsgrupp där fem kontorschefer, vd energibolaget, vd bostadsbolaget, chefsjuristen, räddningschefen och säkerhetschefen ingår.

EN BRA KRISHANTERING förutsätter en fungerande

För att Rakel ska bli ett kraftfullt verktyg menar vi att systemet måste införas i hela kommunen, säger Arne Rutgersson. ”

organisation, bra verktyg och en genomtänkt struktur att arbeta efter.

– Rakel är ett av flera verktyg som bidrar till att stärka kommunens krisledningsförmåga och krisberedskap, påpekar Arne Rutgersson. Vi lägger också stor vikt på att införa Tjänsteman i beredskap (TiB), bygga upp kompetens och teknik för en upplysningscentral med hög kapacitet, förbättra utrustningen i vår krisledningscentral samt avsätta resurser till utbildning och övning.

– I alla former av kris är information det allra viktigaste, fortsätter han. Mobilnätet blir snabbt överbelastat. Rakel ger oss en fungerande kommunikation och möjligheter att knyta nätverk av de resurser vi har.

– Många situationer behöver hanteras av flera verksamheter tillsammans, speciellt händelser som berör många människor. Och då menar jag inte bara kommunens olika verksamheter, utan även externa aktörer som till exempel Trafikverket, entreprenörer inom teknisk service, sjukvården, polisen.

KOMMUNENS OPERATIVA kommunikationsplan (OKP) innehåller flera talgrupper i Rakel som skär på tvären rakt genom organisationen i syfte att sammanbinda olika verksamheter.

– För att Rakel ska bli ett kraftfullt verktyg menar vi att systemet måste införas i hela kommunen, säger Arne Rutgersson. ■

“Ansvaret för krisberedskap måste ligga hos kommunledningen”

Konsekvenserna av en kris är alltid mer kostsamma än priset för en väl underbyggd beredskap och fungerande krishantering. Det är säkerhetschefen och kommunchefen i Strängnäs överens om. Och redan 2007 ställde sig de politiska församlingarna bakom den krisledningsplan som sa att Rakel skulle införas och användas i alla kommunens verksamheter.

DE FLESTA SAMHÄLLSFUNKTIONER som kan störas i händelse av kris har kommunen ansvar för. Samtidigt har frågor som rör krisberedskap och krishantering stundtals en förmåga att hamna mellan stolarna.

– Därför har vi lagt ansvaret centralt i vår organisation, säger Peter Lundberg, kommunchef i Strängnäs. De investeringar som är kopplade till Rakel belastar inte våra olika verksamheter, utan är kostnader som tas av kommunstyrelsen.

– Jag ser att vi har en stark struktur i vår krishantering, fortsätter han. Den präglas av korta beslutsvägar, avsaknad av formella gränser och en levande dialog. Vår ambition att skapa rätt förutsättningar för samverkan med externa aktörer är hög. Kommunen har ett brett samhällsansvar.

– Medborgarna har förväntningar på att kommunen ska reagera och agera i händelse av kris. Vi bedöms alltid utifrån om vi uppfyllde dessa förväntningar eller inte.

FÖR ATT VARA KOMMUNCHEF har Peter Lundberg ovanliga erfarenheter av kriser.

– Jag har vid alltför många tillfällen den hårda vägen fått erfara vikten av att överhuvudtaget kunna kommunicera och att det är korrekt information som förs vidare, konstaterar han.

PETER LUNDBERG har ett långt yrkesliv inom försvaret bakom sig och var i mitten av 1990-talet bataljonschef för de nordiska fredsbevarande styrkor som tjänstgjorde i Bosnien. Han var också regementschef på Södermanlands regemente i Strängnäs vid tiden för polismorden i Malexander 1999.

– Det blev problem med kommunikationen mellan myndigheter, konstaterar Peter Lundberg. Vi tappade kontakten med varandra.

REDAN 2007, innan det överhuvudtaget pratades om att Rakel var ett system för fler än blåljusmyndigheterna, inkluderade Strängnäs kommun införande av Rakel i sitt förslag till krisledningsplan. Bakgrunden var ett uppdrag från politikerna.

– Vi försökte bedöma vilken nytta en bred satsning på Rakel skulle ge oss, berättar säkerhetschefen Arne Rutgersson. Utifrån den allmänna kunskap om systemet som fanns då, kom vi fram till att kommunen skulle införa Rakel i organisationen där systemet behövs ur ett krisledningsperspektiv och-eller där verksamheten behöver Rakel för att fungera.

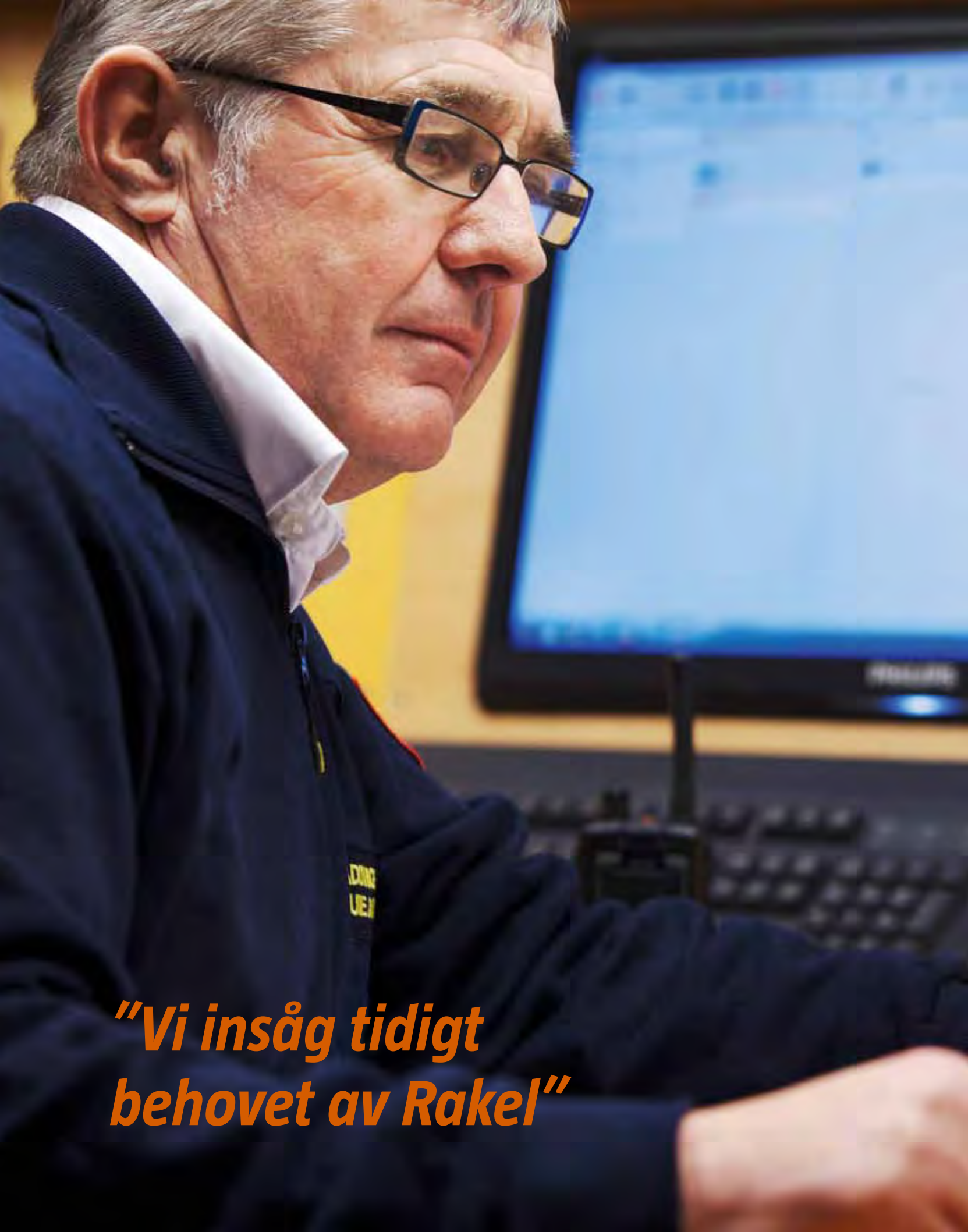
DET FORMELLA BESLUTET togs i full enighet av kommunfullmäktige i oktober 2008. Strängnäs kommun valde också att tillsätta en operativ projektledare, konsulten Ulf Tengbrand.

– Vi skapade en organisation kring införandet av Rakel. Vi riggade referensgrupper inom våra olika verksamheter och valde ut de personer vi ville utbilda till ”superanvändare”, fortsätter Arne Rutgersson. Vi fångade upp den nyfikenhet och engagemang medarbetarna visade. ”Superanvändarna” ansvarar nu för att kunskaper och erfarenheter förs vidare inom respektive verksamhetsområde.


RAKELINFÖRANDET I KOMMUNEN pågår successivt. De flesta använder idag Rakel på det sätt som krisledningsplanen säger – eller är i alla fall på väg åt det hållet. ■

Medborgarna har förväntningar på att kommunen ska reagera och agera i händelse av kris. Vi bedöms alltid utifrån om vi uppfyllde dessa förväntningar eller inte.

”



***“Vi insåg tidigt
behovet av Rakel”***

A close-up photograph of a person's hand operating a professional telephone console. The hand is wearing a black watch and is pressing a red button on the console. A black microphone is positioned in front of the console. In the background, a computer monitor displays a blue screen, and a rack of network equipment with yellow ports is visible. The scene is set on a wooden desk.

Rättvik är en av de kommuner som riktigt tidigt intresserade sig för vilken nytta Rakel kan göra i den dagliga verksamheten liksom för en god krisberedskap. Drivkraften har räddningschefen **Rune Daniels** stått för. Politikerna har litat på hans omdöme. Nu satsar Rättviks kommun på att låta Rakel uppfylla hela behovet av kommunikation.

Att gå in i ett gemensamt system – som dessutom används av de externa aktörer vi behöver samverka med – leder naturligtvis till ekonomisk vinning, slår Rune Daniels fast. ”

RÄTTVIKS KOMMUN har en organisation som gör att alla politiska beslut hamnar på kommunstyrelsens bord. Därför diskuteras även krisberedskap och krisledning automatiskt på allra högsta nivå och kan på ett naturligt sätt kopplas till den dagliga verksamheten.

JONNY JONES har i tre mandatperioder varit kommunstyrelsens ordförande tillika ordförande i krisledningsgruppen som håller i ansvaret att hantera allvarliga händelser.

– Hos oss har diskussionerna om Raket varit levande i många år, konstaterar han. Vår räddningschef har fungerat som en länk till MSB. Vi känner därför att vi har haft god inblick i utvecklingen och kunnat fatta väl grundade beslut.

RÄDDNINGSCHEFEN är Rune Daniels, som även är engagerad i breda sambandsfrågor på regional nivå.

– Jag såg tidigt ett behov av att få ett fungerande radiokommunikationssystem för hela kommunen, inte bara för räddningstjänsten, säger han. Jag pratade om detta med till exempel vår socialtjänst, men de hade svårt att känna igen sig i den information som fanns om Raket.

– Det är mycket positivt att goda exempel från användning i kommunerna nu börjar synas, fortsätter han. Det finns många skäl att satsa på Raket.

HAN VÄLJER att lyfta de ekonomiska skälen först eftersom diskussionen oftast till slut hamnar där.

– Vi hade tidigare ett antal radiosystem i drift i kommunen. Lantbruksskolan hade till exempel sitt eget, liksom tekniska serviceförvaltningen och vi själva inom räddningstjänsten.

– Att gå in i ett gemensamt system – som dessutom används av de externa aktörer vi behöver samverka

Jonny Jones har följt diskussionerna om Raket under sina år som kommunalråd i Rättviks kommun.



med – leder naturligtvis till ekonomisk vinning, slår Rune Daniels fast. Raket är också ett verktyg för vardagen som nu på ett bättre sätt möjliggör sambruk av kommunens resurser.

ETT KONKRET EXEMPEL är den förstärkning som räddningstjänsten ger hemtjänsten i de stora glesbygdsområden som präglar Rättviks kommuns östra, västra och nordliga delar. Kommunen mäter 14 mil från den södra delen vid sjön Siljan där huvudorten ligger ända upp till den spetsiga gränsen mot Ljusdals kommun.

– Våra äldre som har trygghetslarm garanteras hjälp inom en viss tid. Räddningstjänsten hjälper hemtjänsten för att klara detta. Vi ger också lyfthjälp. På så sätt använder vi resurserna på ett effektivt sätt.

ÄVEN VID STÖRRE STÖRNINGAR i kris är det ofta situationen för kommunens äldre medborgare som behöver hanteras. Extremt väder med snö, översvämningar, stormar, elavbrott och så vidare.

– Vi är bra på att jobba över verksamhetsgränserna, konstaterar Jonny Jones.

RÄTTVIKS KOMMUN har idag så många Rakelenheter i bruk att man kommit upp i en maxkostnad för sina abonnemang.

RUNE DANIELS anser också att kommunens krishante- ringsförmåga förbättras.

– Medarbetarna blir snabbt bekväma med att använda Raket i vardagen, konstaterar han. Då är vi också betydligt bättre rustade för att kunna kommunicera effektivt i en kris. Det är en stor fördel som införandet av Raket har gett oss. ■

Växjö Energi AB var det första kommunala elbolaget som bestämde sig för att satsa på Rakel.

– Vårt gamla radiokommunikationssystem började bli till åren, konstaterar **Örjan Kvist**, sektionschef för drift och underhåll på elnätsidan. Samtidigt såg vi möjligheter att förbättra och effektivisera samverkan med andra aktörer.

“Vi behöver prata med många olika aktörer”



Ronny Eckeskog är elmontör och jobbar med underhåll och jourberedskap på elnätsidan inom Växjö Energi AB.

”

I december 2009 bestämde vi oss för att satsa! Det är även en viktig arbetsmiljöfråga för våra medarbetare. Vi behöver ett robust system och grejer som klarar de besvärliga förhållanden som vi kan ställas inför när kraftförsörjningen kanske inte fungerar som den ska.

VÄXJÖ ENERGI AB är ett helägt kommunalt bolag. Kärnverksamheten är att producera och distribuera el, fjärrvärme och IT-kommunikation till totalt 30 000 kunder. Ambitionerna är höga. Bolaget vill ligga i framkant av utvecklingen och förstår att det finns till för medborgarnas skull.

ÖRJAN KVIST och hans medarbetare ansvarar för drift och underhåll av elnätet. Det handlar om förebyggande arbete såväl som att lösa problem i akuta situationer. Kraftförsörjningen ska helt enkelt fungera utan avbrott.

– När Raket lanserades riktade man sig till blåljusmyndigheterna, men vi började tidigt snegla mot systemet, säger han. Det har pratats mycket och länge om Raket.

FÖRST UNDER 2009 blev det mer självklart att även landets energibolag är viktiga aktörer att få med i Raket. Svenska Kraftnät anordnar varje år ett semina-

Örjan Kvist är sektionschef för drift och underhåll på elnätsidan inom Växjö Energi AB.



rium under parollen ”Kraftsamling” och detta år var det genomgripande temat just kommunikation och säkerhet. Raket hamnade högre upp på elbolagens agenda.

– Vi visste att vi hade ett radiokommunikationssystem som var ålderdomligt, konstaterar Örjan Kvist. Det var dags för oss att på allvar ta reda på om Raket var något för oss.

VÄXJÖ ENERGI AB kom fram till att möjligheterna till effektiv och trygg samverkan med andra aktörer är stora med Raket. Kommunikation inom den egna organisationen, mellan arbetsledning och medarbetare på fältet, kontakt med kommunens tekniska förvaltning och säkerhetsfunktion, med räddningstjänsten, SOS Alarm och även med andra elbolag. El är en förutsättning för många samhällsviktiga funktioner.

– Vi såg också att kostnaderna var enkla att överblicka, säger Örjan Kvist. Vi behövde investera i



Inom Växjö Energi AB används Rakel i första hand av jour- och driftspersonal.

apparater och göra en del installationer, men det var i en begränsad omfattning.

– I december 2009 bestämde vi oss för att satsa! Det är även en viktig arbetsmiljöfråga för våra medarbetare. Vi behöver ett robust system och grejer som klarar de besvärliga förhållanden som vi kan ställas inför när kraftförsörjningen kanske inte fungerar som den ska.

INOM VÄXJÖ ENERGI AB används Rakel i första hand av jour- och driftspersonal. Anslutningen får gå stegvis.

– Behovet är just nu störst inom jourverksamheten, men sedan får vi se vad som händer. Vi har även börjat titta på möjligheten att föra över vår larmhantering från dagens driftsövervakningssystem till Rakel.

RAKEL EFFEKTIVISERAR det interna arbetet. Det går snabbare att fördela resurserna, dirigera medarbetare till rätt plats för felavhjälpning.

– Här i trakterna har vi stormen Gudrun i färskt minne. Då räckvidden var för dålig på landsbygden

för vårt radiosystem och mobilnätet låg nere, kunde vi vid flera tillfällen inte kommunicera med varandra längre. Det var ett problem att inte kunna hålla kontakten med medarbetare under flera timmar.

– Hade Rakel varit utbyggt då och använts så hade det definitivt underlättat vårt arbete, säger Örjan Kvist.

ETT TYDLIGT RÅD till andra aktörer är att i ett tidigt skede få en projektledare för införandet av Rakel i organisationen, en person som har kunskap och erfarenhet och som vet hur strukturen ska byggas.

– Ta hjälp av någon som har gjort det förut, säger Örjan Kvist. Och som kan svara på alla frågor som dyker upp. Dessutom behöver medarbetare från flera olika håll engageras. En positiv inställning och entusiasm är viktiga egenskaper i den här gruppen. ■

Skånes kommuner gör gemensam sak av Rakel

Alla blåljusmyndigheter i Skåne använder Rakel fullt ut. Det innebär att 33 Skånekommuner redan har kommit i kontakt med systemet. Nu utreder de behov och nytta med att införa Rakel även i andra verksamheter än sina räddningstjänster.

– Det är inte försvarbart att dröja med att börja använda systemet brett i kommunerna, konstaterar **Erling Johansson** som leder ett av projekten. Rakel är en så bra teknisk lösning och har idag ett heltäckande nät med hög driftsäkerhet.

ERLING JOHANSSON har ägnat ett 45-årigt yrkesliv åt arbete i räddningstjänsten. Just som tiden för pension började närma sig skaffade han sig ett nytt specialområde: Rakel. Sedan januari 2008 har han jobbat som projektledare för Rakel Skåne som har bidragit till att alla blåljusmyndigheter i länet – räddningstjänst, ambulans, polis och SOS Alarm – sedan maj 2010 samverkar i Rakel.

– Jag är inte någon tekniker, men med min bakgrund vet jag att en fungerande samverkande kommunikation är ett måste för en lyckad insats, konstaterar han. Detta gäller vid stora såväl som vid små händelser.

ERLING JOHANSSONS ENGAGEMANG fortsätter nu i ett projekt som syftar till att främja en bred användning av Rakel inom kommunerna. Just nu pågår projekt för utredning av bred användning av Rakel i samtliga 33 skånska kommuner. De fem kommunerna inom kommunalförbundet Räddningstjänsten Syd samverkar i ett projekt, liksom de tio kommuner som samlat sig i Räddningstjänstregionen Nordvästra Skåne.

– Nu har vi via Kommunförbundet Skåne samlat övriga 18 kommuner i en tredje projektgrupp. Det är klokt, faktiskt nästan ett måste, att slå ihop många aktörer i processen att införa Rakel. Frågeställningarna man ställs inför är desamma, och det skapas en värdefull samverkan redan från början.

– Rakel är ett system som bygger på lokal-, regional- och nationell samverkan. Nu byggs nätverk mellan olika befattningshavare och verksamhetsområden från start. Det är bara positivt!

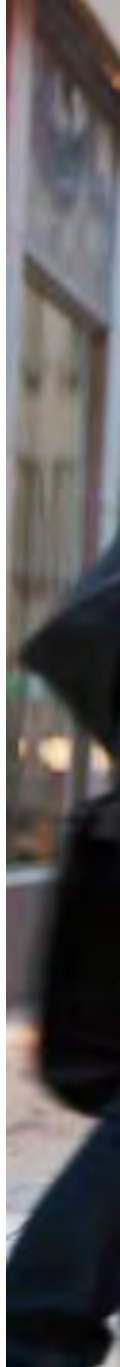
PROJEKTET BEKOSTAS via kompetensstöd från MSB samtidigt som kommunerna bidrar med ett stort eget

arbete. Det finns ett klart gemensamt mål för hur långt man ska komma under 2011: Rakelterminaler ska finnas inom alla kommuners krisledningsorganisationer för användning både i vardagen och i en kris. Men i målet ligger också, underförstått, att skapa en nyfikenhet inom andra verksamheter för att stegvis införa Rakel.

– Rakel har en bra teknik för utökade kommunikationslösningar med ett heltäckande nät med hög driftsäkerhet, säger Erling Johansson. Stora delar av systemet kan drivas med egen reservkraft. Utifrån ett kommunikationsperspektiv är det därför inte försvarbart att dröja med att börja använda systemet brett i kommunerna.

I MITTEN AV JANUARI genomförde projektet en gemensam uppstart med kommunchefer, politiker, säkerhetschefer och förvaltningschefer. Informationsmötet syftade till att visa Rakels möjligheter som ett kommunalt kommunikationsmedel i vardagen och under en kris – internt mellan de egna verksamheterna, men också i samverkan med andra kommuner, organisationer och myndigheter. Projektets nästa steg är en arbetskonferens med kommunernas delprojektledare och Rakelhandläggare.

HEMLÄXAN är bland annat jobb med en kommunikationsanalys. Behovet av kommunikation i både vardag och kris, oavsett vilken kommunikationsform som ska användas, kartläggs. Därefter är det enklare att se vem som behöver kommunicera med vem, behov av individsamtal respektive gruppsamtal, hur samverkan bör ske, internt och externt – och så vidare. Första frågan som behöver ett svar är hur många Rakelterminaler som behövs för att fylla behovet.





– Man kan säga att vi är MSB:s förlängda arm ner till Skåneregionen. Efter två års erfarenhet av att använda Rakel inom räddningstjänsten, kan vi dela med oss av många råd och idéer samt svara på praktiska frågor.

– Rakels möjligheter med gruppsamtal ger två eller flera personer tillgång till samma information vid samma tidpunkt. Det är mycket värdefullt att fler kan lyssna till vad som sägs under hela insatsen samt följa händelseutvecklingen.

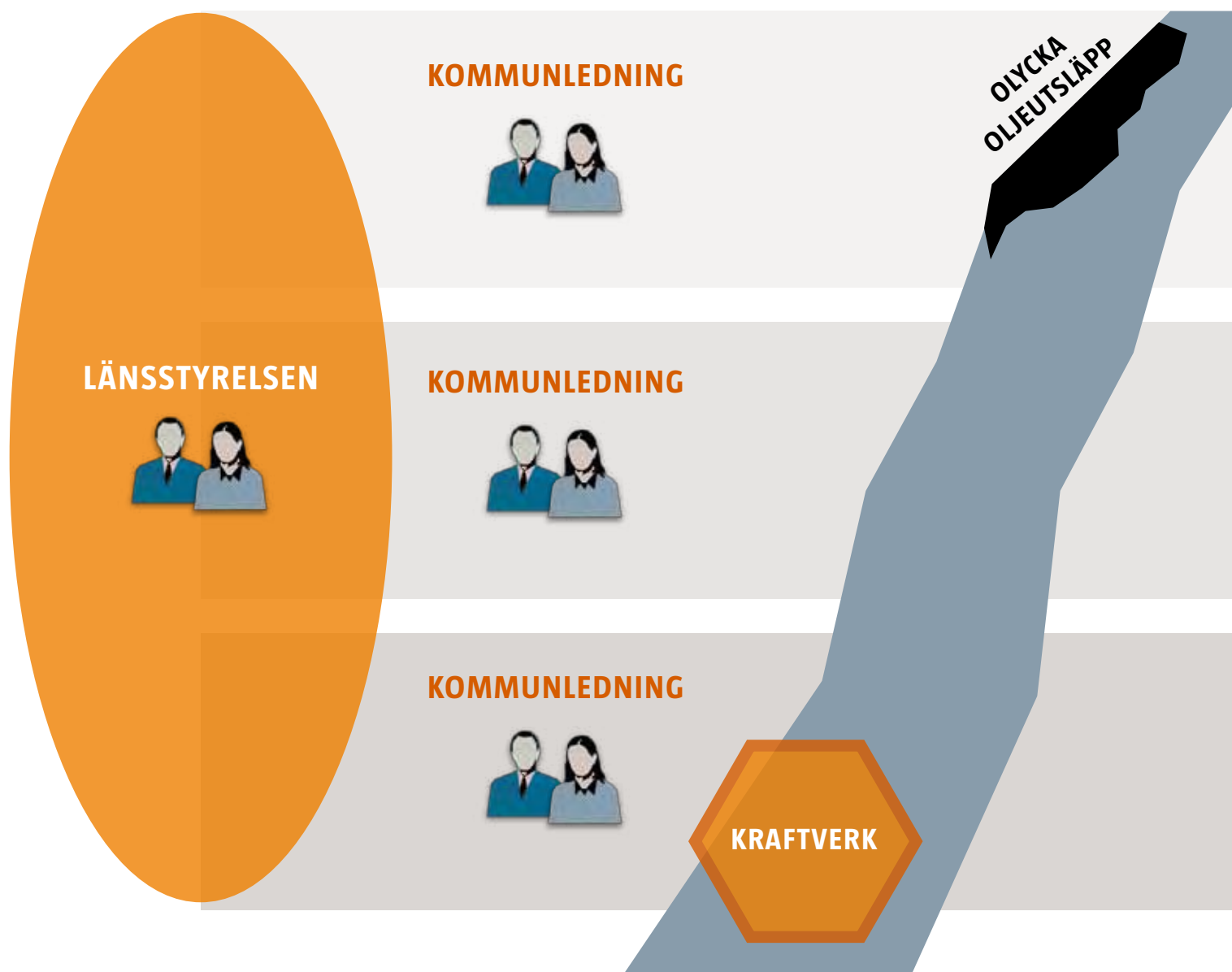
ERLING JOHANSSON TYCKER det är viktigare att kommunerna inför Rakel på ett genomtänkt och planerat sätt än att de har bråttom.

– Rakel är ett system som har framtiden för sig och som vi ska använda under flera årtionden framöver. Därför har vi tid att göra arbetet ordentligt från början. ■

”

Rakel är ett system som har framtiden för sig och som vi ska använda under flera årtionden framöver. Därför har vi tid att göra arbetet ordentligt från början.

Exempel på behov av samverkan och kommunikation:



Älven flyter genom flera kommuner. En större Europaväg slingrar sig ungefär samma väg. Älven är en viktig naturresurs som förser alla kommuner den passerar med färskvatten. Här finns gott om fisk. Ett kraftverk en bit söderut producerar och levererar el.

Det här är en fiktiv händelse för att illustrera behovet av samverkan och kommunikation över kommungränserna och mellan olika myndigheter i en större insats.

KOMMUN A



KOMMUN B



KOMMUN C



EN STÖRRE TANKBIL är inblandad i en trafikolycka och läcker ut hälsovådlig dieselolja som rinner ut och förorenar vattnet i älven. Olyckan sker i A-kommunen. Larmet når först räddningstjänsten som drar igång insatsen. På plats inser de vidden av olyckan och de konsekvenser den kommer att innebära för kommunens vattenförsörjning. Kommunens krisledningsorganisation går igång, tekniska förvaltningens jour- och beredskap involveras liksom miljö- och hälsoskydds-enheten.

ÄLVEN STRÖMMAR SÖDERUT. Information om händelsen behöver så snabbt som möjligt spridas till övriga kommuner som kan inrikta sina resurser på att minimera skadorna och förbereda sanering. Länsstyrelsen behöver få en helhetsbild.

KOMMUNIKATION SKER PÅ FLERA OLIKA NIVÅER:

- > Internt mellan kommunens olika verksamheter.
- > Kommunerna emellan.
- > Externt mellan kommunerna, länsstyrelsen och kraftverksbolaget.

RAKEL ÄR HELA SVERIGES KOMMUNIKATIONSSYSTEM

Rakel används av allt fler kommuner – i vardagen, för jourberedskap och i kris.

Som kund hos oss får du en egen rådgivare som hjälper dig till rätta genom hela processen från beställning till anslutning. Du får svar på frågor om olika tjänster och funktioner, abonnemang och villkor.

Du hittar kontaktuppgifter till våra kundansvariga på www.msb.se/rakel.

Du kan också ringa till oss på telefon 0771-240 240.